

De moderne gymzaal:

Multifunctionaliteit

10

Multifunctionele gymzalen, sportzalen en sporthallen zijn beter inzetbaar voor het bewegingsonderwijs. Diversiteit in aanbod daagt de leerlingen uit en voorkomt afkeer van weer dezelfde gymles. Docenten bewegingsonderwijs dienen nauw betrokken te worden bij een nieuwe sportaccommodatie die voor het bewegingsonderwijs zal worden gebruikt. Dit geldt ook voor renovatie en modernisering van bestaande accommodaties: vanaf idee tot en met ontwerp en bij het bepalen van inrichting en inventaris. | Tekst Folkert Buiters en Odin Wenting

Wenting

Multifunctioneel bewegingsonderwijs

De zaal

De zaal is de ruimte waarin het bewegingsonderwijs plaatsvindt. Multifunctionaliteit wordt bevorderd door de juiste afmetingen in lengte, hoogte en breedte. De keuze van de belijning in samenwerking met andere gebruikers is een andere mogelijkheid om het multifunctioneel gebruik van een sportruimte te vergroten. In het vorige artikel (9) is uitgebreid ingegaan op de belijning. Andere elementen waarmee divers gebruik kan worden

bevorderd, zijn de inrichting en de inventaris.

Bewegingsonderwijs sporthal en sportzaal

Een sporthal heeft drie of meer haldelen en een sportzaal twee zaaldelen. Aangeraden wordt om de zaal- of haldelen verschillend in te richten en de inventaris die in de toestellenberging staat daar op af te stemmen. Dit betekent dat materialen in het deel van de toestellenberging staan die bij het thema, of de thema's van dat zaal- of haldeel horen. De inventaris moet altijd in alle zaal- of haldelen kunnen worden ingezet.

Let er bij het opstellen van het programma van eisen al op dat voldaan kan worden aan de visie op het bewegingsonderwijs voor de komende jaren. Let er ook op dat de sporthal of sportzaal geschikt is voor 50 jaar en derhalve zo wordt ontworpen en ingericht dat aanpassingen mogelijk zijn.

Bewegingsonderwijs gymzaal

Een eenvoudige gymzaal kan vooral multifunctioneel worden ingezet voor het bewegingsonderwijs door een zo volledig mogelijke inrichting en een ruim palet aan inventaris. Omdat er maar een ruimte beschikbaar is, kan geen onderscheid worden gemaakt in thema's per zaaldeel of haldeel. Binnen een gymzaal kan worden gekozen voor meer specifieke onderwijsbelijning, omdat vaak weinig extra belijning voor verenigingen nodig is. Gebruik bijvoorbeeld badmintonvelden voor onderwijsdoeleinden.

Inrichting

Vloer

De sportvloer moet geschikt zijn voor het bewegingsonderwijs. Om een sportruimte optimaal multifunctioneel te maken dient de vloer ook geschikt te zijn voor zaalsporten. Zie artikel 3 over sportvloeren. Het aanbrengen van elementen van ASM (Athletic Skills Model) in de sportvloer is interessant vanuit het oogpunt van bewegingsonderwijs, maar kan conflicteren met gebruik door sportverenigingen. In een bijzonder artikel in 2023 over ASM wordt ingegaan op de toepassingen van ASM. Zorg ervoor dat de vloer rust uitstraalt. In de vloer worden grondpotten aangebracht voor een scala aan functies en installaties. Docenten bewegingsonderwijs dienen per ruimte (gymzaal of zaal- of haldelen) aan te geven welke installaties en inventaris ze willen gebruiken. De benodigde grondpotten worden ervan afgeleid.

Interactief scherm

Wanden

In de wanden per te gebruiken ruimte een digibord opnemen voor instructie en het terugkijken van video-opnames. De wanden kunnen worden gebruikt voor baloefeningen, mits ze balvast zijn.

Installaties

Naast de standaard installaties zoals wandrekken, touwen, ringen en dergelijke, kunnen andere functies worden toegevoegd, zoals een klimwand, een boulderwand, een interactieve wand, of een hydraulisch uitklapbare trampoline. Alle wandinstallaties dienen achter een vlakke verschuifbare wand te worden geplaatst. Let erop dat de hoogte van een sportruimte bepalend is voor de techniek om touwen en ringen correct en veilig te bevestigen.

Inventaris

Basisinventaris

Voor het bewegingsonderwijs beschikt de KVLO over een lijst voor de inventaris en inrichting. Deze lijst is te vinden op de website van de KVLO. De lijst wordt geactualiseerd.

Overige sportruimten

Indoor

Scholen die twee of meer zaal- of haldelen nodig hebben, kunnen ervoor kiezen om een deel van die ruimte op te offeren voor een sportruimte met een andere functie dan die van een gymzaal of sporthal. Een danszaal, een fitnessruimte met een krachthok, een dojo, indoor atletiek en dergelijke. De mogelijkheden hiertoe hangen af van de omvang van de school en het aantal gelijktijdig uit te voeren lessen bewegingsonderwijs.

Outdoor

Buiten sporten kan een onderdeel van een multifunctionele visie op bewegingsonderwijs zijn. Bij goed en minder goed weer buiten sporten, is net zo gezond als binnen. Inrichting van de buitenruimte bij een school met sport- en spelvoorzieningen, die mede geschikt zijn voor bewegingsonderwijs, bevordert deelname en gebruik buiten schooltijd. Afhankelijk van het soort onderwijs, de leeftijd van de leerlingen en de beschikbare ruimte kan een

Hydraulische neerlaatbare trampoline achter vlakke wand

omgeving voor bewegingsonderwijs worden gerealiseerd met gebruik van diverse fitnessinstallaties, met tracks, toepassing van ASM en dergelijke. Het combineren van indoor en outdoor sportaccommodaties bevordert deelname aan binnen- en buitensport.

Multifunctioneel gebruik

Sportverenigingen

Een goed benutte sportaccommodatie moet multifunctioneel zijn voor alle gebruikers. Met elkaar bevorderen ze de mogelijkheden voor zowel bewegingsonderwijs als sportverenigingen. Een goed benutte sportaccommodatie is beter betaalbaar dan een accommodatie die de helft van de tijd leeg staat. Door te investeren in multifunctionaliteit worden het maatschappelijk rendement en het financieel rendement van een sportaccommodatie geoptimaliseerd. Overleg van docenten bewegingsonderwijs met de vertegenwoordigers van sportverenigingen, onder leiding van een onafhankelijk deskundige, zal bijdragen aan het maximaliseren van de wensen van alle betrokken partijen.

Overige gebruikers

Sportaccommodaties worden regelmatig gebruikt door andere partijen dan onderwijs en sportverenigingen. Vaak is dat het gevolg van de rol van het

onderwijs op de betreffende locatie. Als dat multifunctionele gebruik wenselijk is, dan dient de sportvloer te worden afgestemd op gebruik door bewegingsonderwijs, sportverenigingen en derden.

Tenslotte

Multifunctioneel is veel meer dan zoveel mogelijk kunnen doen met sport en andere activiteiten zoals hierboven is beschreven. Het ontwerp en de realisatie moeten een gebouw opleveren dat op termijn mogelijk anders inzetbaar is. Een gebouw dat toekomstbestendig is voor bewegingsonderwijs en sport. Een gebouw dat voldoet aan de voorschriften van KVLO, NOC*NSF en de sportbonden. Wees als docenten bewegingsonderwijs scherp op de te maken keuzes en houd daarbij de lange termijn in het vizier. ●

Contact

folkertbuit@gmail.com
info@odinwenting.nl

Folkert Buit is programmamanager multifunctionele accommodaties
Odin Wenting is sporttechnisch en bouwkundig adviseur sportaccommodaties

Foto's

Odin Wenting

Kernwoorden

huisvesting, gymzaal, bewegingsonderwijs